Lausunto

Viite: HE 68/2022 vp Hallituksen esitys eduskunnalle sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen uudistukseen liittyvän rahoituslainsäädännön muuttamiseksi

Keski-Uudenmaan hyvinvointialueen lausunto eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunnalle koskien hallituksen esitystä eduskunnalle sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen uudistukseen liittyvän rahoituslainsäädännön muuttamiseksi

Hyvinvointialueiden rahoituksen määräytyminen (3 §)

Rahoituslain 3 §:ssä säädetään valtion rahoituksesta hyvinvointialueille laissa määriteltyjen määräytymistekijöiden osuuksien suhteessa.
Määräytymistekijöitä ovat hyvinvointialueen asukasmäärä, sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen tarvetta kuvaavat tekijät, asukastiheys, vieraskielisyys, kaksikielisyys, saaristoisuus, saamenkielisyys, hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toimet ja pelastustoimen riskitekijät.
Määräytymistekijöihin ehdotettiin 12.4.2022 lausunnoille lähteneessä luonnoksessa rahoituksen oikeamman kohdentamisen varmistamiseksi uutta määräytymistekijää, yliopistosairaalalisää, jolla otettaisiin huomioon yliopistosairaala-alueiden muita korkeampia kustannuksia mm. TKKIO-toiminnoista.
Uuden määräytymistekijän rahoitus oli tarkoitus kattaa asukasperusteisen määräytymistekijän painoarvoa laskemalla.
Yliopistollista sairaalatoimintaa harjoittavien tai rahoittavien hyvinvointialueiden kannalta yliopistosairaalalisän poistaminen on valitettavaa, sillä tältä osin rahoitus ohjautuu hyvinvointialueille, joilla ei ole yliopistolliseen sairaalatoimintaan liittyviä erityiskustannuksia. Keski-Uudenmaan nettolisäys rahoitukseen olisi ollut noin 8 milj. euroa. Yliopistosairaalalisä on tärkeää palauttaa lain syksyn 2022 jatkovalmistelussa määräytymistekijöihin.

Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelutarpeen huomioon ottaminen (7 §)

Rahoituslain 7 §:ssä säädetään sosiaali- ja terveydenhuollon palvelutarpeen muutoksen huomioon ottamisesta. Vuodesta 2025 palvelutarpeen muutos otetaan huomioon vain 80 prosenttisesti kannustimena hillitä menojen kasvua.

Keski-Uudenmaan hyvinvointialue | PL 46 | 05801 Hyvinkää
etunimi.sukunimi@keusote.fi | kirjaamo.hva@keusote.fi | keusote.fi/hyvinvointialue

Lausunto

Nopeasti ikääntyvillä ja kasvavan palvelutarpeen alueilla, kuten Keski-Uudellamaalla, tämä tulee aiheuttamaan suuria haasteita rahoituksen riittävyydessä ja edellyttää merkittäviä talouden sopeuttamistoimenpiteitä, joilla on vaikutus alueen asukkaiden palvelutasoon.

Tarvetekijöiden ja painojen muutos (14 §)

Rahoituslain 14 §:n liitteessä esitetty terveyden-, vanhusten- ja sosiaalihuollon tarvetekijöiden ja niiden painokertoimien tarkistaminen uusimpien THL:n tutkimukseen perustuvien tietojen pohjalta on perusteltua. Esitetyt muutokset tarkentavat rahoituksen määräytymistä yhä oikeudenmukaisemmin. Terveyenhuollon tarvetekijöitä on 189, vanhustenhuollon 63 ja sosiaalihuollon 73. Tarvetekijöiden määrä erityisesti sairastavuustekijöissä on huomattavasti laajempi kuin aikaisemmin ja mm. vaativalle erikoissairaanhoidolle tyypillisiä sairausryhmiä on tuotu malliin.

Hyvinvointialuekohtainen korvaus vuonna 2024 (35 a §)

Hyvinvointialuekohtaista rahoitusta esitetään tarkistettavaksi kuntien vuoden 2022 tilinpäätöstietojen pohjalta. Hyvinvointialueille maksettaisiin vuonna 2024 kertakorvaus, jolla korjattaisiin vuoden 2023 rahoituksen tasoa vastaamaan hyvinvointialueen kuntien tilinpäätöstietojen mukaisia kustannuksia. Rahoituksen riittävyys uudistuksen ensimmäisenä vuotena on riskitekijä mm. poikkeuksellisen kustannustason nousun, erilaisten muutoskustannusten, mahdollisen palkkaharmonisoinnin sekä koronapandemiasta kertyneen hoitovelan vuoksi.
Vuonna 2024 maksettavaksi ehdotettu korjauserä tulee maksaa hyvinvointialueille jo vuonna 2023, jottei palvelutuotannon ja lakisääteisten palveluvelvoitteiden toteuttamista jouduttaisi turvaamaan lyhytaikaisia lainoja käyttäen.

Lausunto

Muut huomiot

Hyvinvointialueiden aloittaessa toimintansa huolta aiheuttaa nopea inflaation kehittyminen ja mm. tulevat palkkaratkaisut. Kustannustason muutos huomioidaan hyvinvointialueiden hintaindeksin kautta mutta jälkikäteen. Maksuvalmiuden turvaamiseksi kustannustason muutokset tulisi huomioida viivytyksettä. Lisäksi merkittäviin sote-alan palkkojen rakenteellisiin muutoksiin ei kyetä varautumaan hyvinvointialueelle osoitetulla rahoituksella ja niihin tulisi varata erillinen valtion rahoitus.

Keski-Uudenmaan hyvinvointialue

Pirjo Laitinen-Parkkonen
va. hyvinvointialuejohtaja